

पोलीस कोठडी मृत्यू व त्यानुषंगाने न्यायदंडाधिका-
याकडून होणा-या चौकशीच्या अनुषंगाने मार्गदर्शक
सूचना निर्गमित करणेबाबत...

महाराष्ट्र शासन

गृह विभाग

शासन परिपत्रक : न्यायाप्र-०८२५/प्र.क्र.१०२/पोल-१४

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.

दिनांक : ३० सप्टेंबर, २०२५.

प्रस्तावना :-

महाराष्ट्र राज्यातील पोलीस कोठडीत मृत्यू झालेल्या प्रकरणांचा तपास / चौकशी करून अहवाल / समरी पाठविण्याची जबाबदारी खालील प्रमाणे ३ विविध विभागांकडे सोपविण्यात आलेली आहे.

१. पोलीस विभाग पोलीसांच्या ताब्यातील आरोपीचा मृत्यू झाल्यास BNSS, २०२३ चे कलम १९४ (१) / CrPC, १९७३ चे कलम १७४(१) व परिपत्रक क्रमांक ३२/३४-पोकोमृ/८८/ मुंबई, दिनांक १०/०५/१९८९ (महाराष्ट्र राज्यात मुंबई शहर वगळून इतर घटकात) अन्वये त्याचा तपास तात्काळ गुन्हे अन्वेषण विभागाकडे येतो व त्यांचे मार्फतीने पुढील तपास केला जातो.
२. BNSS, २०२३ चे कलम १९६ / CrPC, १९७३ चे कलम १७६ अन्वये अकस्मात मृत्यूची चौकशी न्यायदंडाधिकारी यांनी करावयाची आहे.
३. BNSS, २०२३ चे कलम १९४ (४) / CrPC, १९७३ चे कलम १७४ (४) अन्वये जिल्हा दंडाधिकारी, उपविभागिय दंडाधिकारी व राज्य शासनाने किंवा जिल्हा दंडाधिका-याने या संबंधात विशेष अधिकार प्रदान केलेला अन्य कोणताही कार्यकारी दंडाधिकारी यांना इन्क्वेस्ट (मरणान्वेषण) करून अकस्मात मृत्यूचे कारण व निष्कर्ष ठरवून प्रकरण बंद करण्याचे अधिकार दिलेले आहेत.
२. त्यानुषंगाने पोलीस कोठडीत मृत्यू झाल्यानंतर सदर मृत्यूच्या कारणाबाबत दंडाधिकारी यांनी करावयाच्या चौकशीच्या अनुषंगाने मार्गदर्शक सूचना निर्गमित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन परिपत्रक :-

गुन्हे अन्वेषण विभाग येथे, पोलीस कोठडी मृत्यू संदर्भात BNSS, २०२३ चे कलम १९४(१) / CrPC, १९७३ चे कलम १७४ (१) अन्वये तपासाकरीता दाखल प्रकरणांमध्ये तपासी अधिकारी यांनी अंतिम समरी / अंतिम अहवाल (Closure Report) इन्क्वेस्ट करण्याचे अधिकार असलेल्या दंडाधिका-याकडे (जिल्हा दंडाधिकारी, उपविभागिय दंडाधिकारी व राज्य शासनाने किंवा जिल्हा दंडाधिका-याने या संबंधात विशेष अधिकार प्रदान केलेला अन्य कोणताही कार्यकारी दंडाधिकारी) मंजूरीसाठी पाठविण्यापूर्वी न्यायदंडाधिकारी यांचेकडून चौकशी अहवाल प्राप्त करावा व त्याच्यातील निष्कर्ष लक्षात घेवूनच अंतिम अहवाल (Closure Report) सादर करावा.

सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संगणक सांकेतांक क्रमांक २०२५०९३०१६५९४८९६२९ असा आहे. हे शासन परिपत्रक डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

(राहुल कुलकर्णी)

सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत -१.पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

२. अपर पोलीस महासंचालक, गुन्हे अन्वेषण विभाग, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

३. निवडनस्ती- पोल-१४